

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשע"ה, 2015
מספר השאלון: 211,011108

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון ב'

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	—	הבנה והבעה	—	50 נקודות
		חלק א: הבנה	(20 נקודות)	
		חלק ב: הבעה	(30 נקודות)	
פרק שני	—	תחביר	—	24 נקודות
פרק שלישי	—	מערכת הצורות	—	<u>26 נקודות</u>
	—	סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראה מיוחדת: הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

לפניך שני מאמרים 1-2. קרא אותם, וענה על השאלות לפי ההוראות בפרקים שאחריהם.

מאמר 1 כיצד תיראה רצועת החוף של ישראל בעשור הקרוב?

(מעובד על פי רוזנבלום קשת⁽¹⁾ [5 במאי 2014]). "כיצד תיראה רצועת החוף של ישראל בעשור הקרוב?". **הארץ**.
אוחזר מ־ www.haaretz.co.il

פסקה א רצועת החוף הפתוחה לציבור, מנהריה בצפון עד אשקלון בדרום, תצטמצם מאוד בעשור הבא בגלל בנייה מסיבית. בראשית חיי המדינה הוקמו ברצועת החוף בניינים שגבם פונה אל הים, ולצדם מזבלות, מתקני תשתית ובתי קברות. בשנים האחרונות גילו רבים את יתרונות הנוף, יזמים גילו את הפוטנציאל הגבוה של רצועת החוף, עיריות גילו את הערך הכלכלי של היזמים, ורק לתושבים כמעט לא נשאר.

פסקה ב שנות התשעים היו רעות במיוחד לחופים. בהיעדר חקיקה נהפכו החופים למשכן הקבע של מיזמי ענק – ודי לציין את מגדלי חוף הכרמל בחיפה, שכונת "סי אנד סאן" בתל אביב ומרינות מסחריות שבעורפן מגורי יוקרה כמו המרינה שבהרצליה. אלו נבנו במובהק עבור מעטים על חשבונם של רבים וחרף המחאות של הציבור.

פסקה ג בשנת 2004 נחקק "חוק החופים". החוק קבע חד־משמעית כי כל תכנית חדשה לבנייה בסביבת החוף (300 מטרים מקו החוף) תועלה לדין בוועדה לשמירה על סביבת החוף, וכל בנייה במרחק 100 מטרים מקו החוף תיאסר. אמנם חוק החופים מגביל במידה ניכרת את הבנייה בקרבת הים, אך הוא אינו חל על תכניות שאושרו לפני חקיקתו. משמעות הדבר היא כי תכניות בניין עיר שאושרו לפני חקיקת החוק יכולות להתמשמש לכשירצו בכך בעלי הקרקע. בשנת 2012 הועלתה הצעה לתיקון פרצה זו בחוק החופים. מטרת ההצעה הייתה לחסום את היתרי הבנייה שניתנו לפני חקיקת חוק החופים, ולבחון את הבנייה המוצעת בהתחשב בשטח החוף ובאינטרס הציבורי.

פסקה ד לתיקון החוק תומכים רבים. מלבד חברי כנסת רבים, מקדמים אותו גם פעילי סביבה וארגונים "ירוקים", כמו העמותה "אדם, טבע ודין", החברה להגנת הטבע, הפורום להגנה על החופים וכן עשרות גופים מקומיים והתארגנויות של תושבים.

פסקה ה "המרחב החופי הוא המקום היחיד שרוב האוכלוסייה יכולה להגיע אליו ולנפוש בו בעלויות אפסיות", אומרת יעל דורי, ראש תחום תכנון ב"אדם, טבע ודין". "זהו מפלט מן האוּרְבָּנוּת⁽²⁾ ומחיי היום־יום בכל השנה, והוא משרת את כלל האוכלוסייה. מכיוון שהחופים שייכים לכולנו, השיקול הציבורי חייב להיות ראשון במעלה כאשר קובעים שם שימושי קרקע⁽³⁾ [...] הבנייה הדורסנית מכול היא הבנייה הפרטית", היא אומרת.

(1) קשת רוזנבלום – כתבת לענייני אדריכלות בעיתון **הארץ**.

(2) אוּרְבָּנוּת – עירוניות; כל מה שקשור לחיי העיר.

(3) שימושי קרקע – השימושים השונים הנעשים בקרקע, כמו מגורים, מלאכה, תעשייה ושטחים פתוחים.

בינתיים תכניות שאושרו בעבר צעות חדשים לבקרים: בשנים האחרונות עלו לסדר היום הציבורי דיונים על תכניות של יזמים פרטיים — כמו כפרי הנופש בחוף בצפת, בחוף פלמחים ובחוף נחשולים. לכל תכנית כזו מתגבש מאבק נפרד.

פסקה ו

בעשור הבא ישפיע אופן יישומם של מיזמים עתידיים על המראה של רצועת החוף, מחוף אכזיב בצפון עד חופי אשקלון בדרום. חלק מן המיזמים כבר בבנייה, אחרים מתגבשים על הנייר. כבר היום לתושב בישראל יש פחות מסנטימטר וחצי של חוף פתוח במוצק, אבל "נוף מרהיב לים" יש למכביר — למי שמוכן לשלם.

פסקה ז

מאמר 2

הדרך לגיהנום רצופה כוונות ירוקות

(מעובד על פי שוקן הלל⁽⁴⁾ [10 במאי 2014]. "הדרך לגיהנום רצופה כוונות ירוקות". הארץ, אוחזר מר www.haaretz.co.il)

כל דיון הנוגע לחופי המדינה ולהקמת בניינים לאורכם מלווה בטיעון הדמגוגי, המזעזע לכאורה, שלתושב בישראל יש "פחות מסנטימטר וחצי חוף פתוח". כך נטען גם בסקירתה של קשת רוזנבלום ("כיצד תיראה רצועת החוף של ישראל בעשור הקרוב?", "הארץ", 5/5/2014). בנעוריי מנתה מדינת ישראל כ־3.5 מיליון תושבים, והיום חיים כאן כ־8.2 מיליון. ריבוי האוכלוסייה בלבד, בלי כל בנייה לאורך החוף, צמצם לכדי כמעט שלישי את אורך החוף הפתוח העומד לרשות כל ישראלי. האם כדי להציל את החופים נגביל את הילודה? נבטל את חוק השבות?

פסקה א

"העניין הירוק" הפך כבר מזמן מבעיה אמתית ומהותית לאופנה. חברת הסעות צבעה את אוטובוסיה המזהמים בירוק, והם ממשיכים לזהם; חברות בנייה מקימות בפרברים שכונות "ירוקות" המשופעות בפארקים ובנויות על פי מיטב הטכנולוגיות הירוקות, אך תושבי שכונות אלה משתמשים במכוניות הפרטיות המזהמות שלהם לכל מטלה יום-יומית פעוטה; הארגונים הירוקים נזעקו כבר לפני שנים להצלת החופים ממלעותיהם של "כרישי נדל"ן"⁽⁵⁾ ומציפורניהן השלופות של עיריות חמדניות. בהשפעתם נחקק חוק המחייב להעלות לדיון בוועדה מיוחדת כל תכנית המציעה בנייה במרחק של פחות מ־300 מטר מקו החוף, ואוסר כל בנייה בטווח של 100 מטר ממנו. עכשיו נחלצים שרים וחברי כנסת חורשי טוב, בסיוע "אדם, טבע ודין", החברה להגנת הטבע ואחרים, לסגור פרצה בחוק המאפשרת בנייה בטווח האסור מקו החוף של מיזמים שאושרו בטרם נחקק "חוק החופים".

פסקה ב

(4) הלל שוקן — אדריכל ומרצה לתכנון עירוני בבית ספר עזריאלי לאדריכלות באוניברסיטת תל אביב.
(5) נדל"ן — נכסי דלא נידי (ארמית) — נכסים שאינם נעים, שאי אפשר להעבירם ממקום למקום, כגון קרקעות, בניינים, מגרשים, דירות.

פסקה ג

אם נשווה את העיר ניס שבצרפת לעיר אשדוד, נמצא כי תושב בעיר ניס נאלץ להסתפק באורך חוף ממוצע של קצת יותר מסנטימטר אחד, וכי הבנייה על החוף בניס קרובה לשפת הים. אורך הריביירה⁽⁶⁾ של ניס הוא כארבעה קילומטרים, ולכל אורכה בנויה העיר במרחק של פחות ממאה מטרים מקו החוף. יש בה טיילת רחבת ידיים ושדרה ובה שלושה נתיבי תחבורה. לאורך כל קו החוף יש בנייה רציפה ואחידה בגובה של 7-8 קומות. בניינים אלה הם מעין "חומה", שמאחוריה מתפתחת עיר תוססת ומצליחה בת כ-350 אלף תושבים.

פסקה ד

העיר אשדוד הייתה יכולה להתחרות בעיר ניס. היא שוכנת לחופו של אותו הים, ומשתרעת סמוך לחוף נפלא שאורכו יותר מחמישה קילומטרים וחצי. המרחק של בתי העיר מקו החוף נע בין 250 ל-550 מטרים – חלומם של ה"ירוקים" ומטרתו של חוק החופים. באשדוד יש רק 240 אלף תושבים. לכאורה מצבו של תושב אשדוד טוב יותר מזה של חברו בניס. לרשותו חוף באורך ממוצע של 2.3 ס"מ, ולאפשרו כמעט אין תיירים שהוא צריך לחלוק אתם חוף זה. ניס היא מאתרי התיירות החשובים באירופה, אשדוד בקושי נמצאת על מפת תיירות הפנים של ישראל.

פסקה ה

הטעות של הארגונים ה"ירוקים" בולטת בדבריה של ראש תחום תכנון בעמותה "אדם, טבע ודין", יעל דורי: "המרחב החופי הוא המקום היחיד שרוב האוכלוסייה יכולה להגיע אליו ולנפוש בו בעלויות אפסיות... מפלט מן האורבניות ומחיי היום-יום". בניס המרחב החופי אינו מפלט מן האורבניות, הוא חלק אינטגרלי מן העיר ומחיי היום-יום של תושביה, והם מגיעים אליו ברגל או בתחבורה ציבורית. לאורך הטיילת בניס אין מגרשי חנייה, לעומת זאת את פני התושבים של אשדוד החפצים להגיע לים מקבלים מגרשי חנייה ענקיים, שכן רובם נאלצים להגיע לחוף במכונית פרטית. אין לי ספק בדבר הכוונות הטובות של הארגונים ה"ירוקים", אך במקרה של חוק החופים יובילו כוונותיהם לגיהנום. הבעיה אינה מרחק הבנייה מן החוף וגם לא הצורך בהגנה על שטחים פתוחים ("ריאות ירוקות") ובשמירה על המגוון הביולוגי – הבעיה היא רווחתם הכלכלית ואיכות חייהם של בני האדם.

פסקה ו

הדרישה הגורפת לרצועת חוף עירונית נקייה מפיתוח היא מוזיקה. ראוי שפעילי הסביבה, שכוונותיהם בלי ספק ראויות, יתמקדו בפעילות שתוכל להועיל לשיפור רווחתם של תושבי המדינה, ובד בבד תשמור על ערכי הקיימות הנכונים. במקום להגן על החופים, על השטחים הפתוחים ועל המגוון הביולוגי, יירתמו נא להטמעתם של עקרונות נכונים בתכנון סביבת החיים הטבעית של האדם – העיר. רצוי שיתמכו בהגברת הצפיפות העירונית ובהקמת "מגדלים" שנואי נפשם, כל עוד אלה נבנים לפי עקרונות נכונים; יתמכו בכל אמצעי שיכביד על המשתמשים להגיע ברכב פרטי; ידרשו לגבות מחיר אמתי עבור חנייה, וישקיעו במערכות הסעה ציבורית מגוונות.

פסקה ז

המטרה אינה לשמור על שטחים פתוחים, אלא לשפר את רווחתם הכלכלית ואת איכות חייהם של אזרחי המדינה. עירוניות נכונה תגן גם על "הריאות הירוקות", על החופים ועל המגוון הביולוגי.

(6) ריביירה – אזור נופש על שפת הים, בעיקר לחוף הים התיכון, ובו מלונות ואתרי תיירות.

פרק ראשון — הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שני חלקים — א: הבנה, ב: הבעה.
ענה על השאלות במחברת הבחינה לפי ההוראות בכל חלק.

חלק א: הבנה (20 נקודות)

ענה במחברתך על כל השאלות 1-4 על פי המאמרים.

1. א. על פי מאמר 1, "חוק החופים" נחקק כדי לשנות את מצב החופים בארץ.
(1) על פי מאמר 1, הסבר את הבעיה שהחוק נועד לפתור, וציין מהו הפתרון המוצע בחוק.
(2 נקודות)
- (2) ציין מהי הפרצה בחוק, לפי מאמר 1, וכתוב איזה ניסיון נעשה כדי להתמודד עם פרצה זו.
(נקודה אחת)
- ב. מהי העמדה של כותבת מאמר 1 בנוגע לבנייה בחופים? בסס את תשובתך על שתי הוכחות (מילים, צירופים, משפטים) מן המאמר. (2 נקודות)
2. א. (1) מהו הקשר בין מאמר 1 למאמר 2?
העתק למחברתך את התשובה הנכונה.
— מאמר 2 מחזק את הנאמר במאמר 1.
— מאמר 2 מפרש את הנאמר במאמר 1.
— מאמר 2 מנותק מן הנאמר במאמר 1.
— מאמר 2 מגיב על הנאמר במאמר 1.
(נקודה אחת)
- (2) הבא הוכחה אחת (מילה, צירוף, משפט) ממאמר 2, שתבטא את הקשר שצינת בין המאמרים. (נקודה אחת)
- ב. כותב מאמר 2 משווה בין הערים אשדוד וניס. השוואה זו נועדה לבסס טענה.
נסח את הטענה שהשוואה זו נועדה לבסס. (2 נקודות)

3. א. בשני המאמרים מוזכרים ערכים שלפיהם נקבעים כללים בעניין הבנייה לאורך החופים.

איזה מן הערכים שלפניך הוא הערך החשוב ביותר לדעת שני הכותבים?
העתק למחברתך את התשובה הנכונה.

- שימור המגוון הביולוגי
- רווחתו ואיכות חייו של הציבור
- מלחמה ביזמים ובאילי הון
- שמירה על זכות הקניין הפרטי.

(2 נקודות)

ב. מהי הדרך הראויה למימוש הערך שציינת בסעיף א, לפי כל אחד מן הכותבים?

השלם במחברתך:

לדעת כותבת מאמר 1 ...

לדעת כותב מאמר 2 ...

(2 נקודות)

ג. (1) איזה מן המשפטים שלפניך מבטא את העמדה של כותב מאמר 2 כלפי הארגונים ה"ירוקים"?

בעניין הבנייה לאורך החופים?

העתק למחברתך את התשובה הנכונה.

- כוונתם רצויה ומעשיהם רצויים.
- כוונתם אינה רצויה ומעשיהם רצויים.
- כוונתם רצויה ומעשיהם אינם רצויים.
- כוונתם אינה רצויה ומעשיהם אינם רצויים.

(נקודה אחת)

(2) הסבר את תשובתך על סעיף ג (1), והבא הוכחה אחת (מילה, צירוף, משפט)

ממאמר 2 לעמדת הכותב שהעתקת. (2 נקודות)

4. א. לפניך תגובת על הנאמר במאמר 2.

"הרבה מן הבעיות הקשורות לתכנון ערים שהכותב מעלה הן נכונות, במיוחד כל מה שקשור בחוסר תחבורה ציבורית נאותה. אך מה זה קשור לבנייה על החופים? ה'ירוקים' פועלים לשמירה על החופים מכיוון שהם בהחלט אתרי נופש עירוניים עיקריים שנשארו פתוחים וזולים".

הסבר כיצד עניין התחבורה הציבורית קשור לשמירה על החופים, על פי מאמר 2.
(2 נקודות)

ב. הפסקה הראשונה במאמר 2 מסתיימת באמצעי רטורי.
מהו האמצעי? הסבר את תפקידו במאמר. (2 נקודות)

חלק ב: הבעה (30 נקודות)

בחר באחד מן הנושאים 5-6, וכתוב עליו מאמר בהיקף של כ-500 מילים לפי ההוראות.

5. חופי הים הם משאבי טבע השייכים לכלל הציבור, ואף על פי כן רוב שטחה של רצועת החוף בישראל תפוס על ידי נמלים, מרינות, מתקני תשתית (כגון מפעלי התפלה, תחנות כוח וכו'), בסיסים צבאיים, מלונות, מרכזי תיירות ומבני מגורים. גם החופים שנתרו פתוחים מאוימים על ידי בנייה פרטית. הארגונים ה"ירוקים" נאבקים כדי לאפשר לציבור ליהנות מן החופים.

כתוב מאמר **טיעון**, הבע בו את עמדתך בנוגע למאבק זה, ונמק אותה. תוכל להיעזר במאמרים שקראת.

6. בשנים האחרונות הולכת וגוברת בנייתם של מוסדות חינוך "ירוקים". מוסדות אלה נבנים תוך ניצול משאבי סביבה קיימים (כמו אור, כיווני אוויר, מחזור מים, בנייה בחומרים ממוחזרים וכו') ושמירה על הסביבה. עם זה עלות הקמתם של מוסדות אלה גבוהה. רבים תוהים אם ערך השמירה על הסביבה מצדיק השקעה כזאת.

כתוב מאמר **טיעון**, הבע בו את עמדתך בנוגע לשאלה זו, ונמק אותה. תוכל להיעזר במאמרים שקראת.

פרק שני – תחביר (24 נקודות)

בפרק זה ענה על שלוש שאלות: על שאלה 7 (חובה) ועל שתיים מן השאלות 8-11 (שאלות בחירה).
(לכל שאלה – 8 נקודות)

ענה על השאלות במחברת הבחינה.

7. שאלת חובה (8 נקודות)

לפניך קטע על פי פסקה ה במאמר 1, ובו ארבעה משפטים המסומנים בספרות IV-I. קרא אותנו, וענה על הסעיפים שאחריו.

- I. המרחב החופי הוא⁽¹⁾ המקום היחיד שרוב האוכלוסייה יכולה לנפוש בו בעלויות אפסיות.
- II. זהו מפלט מן האורבניות ומחיי היום-יום בכל השנה, והוא⁽²⁾ משרת את כלל האוכלוסייה.
- III. מכיוון שהחופים שייכים לכולנו, השיקול הציבורי חייב להיות ראשון במעלה כאשר קובעים שם שימושי קרקע.
- IV. הבנייה הדורסנית מכול היא⁽³⁾ הבנייה הפרטית.

א. העתק למחברתך את מספרי המשפטים IV-I, וציין ליד כל מספר את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).

• אם המשפט מורכב – העתק ממנו את הפסוקית / פסוקיות, וציין את תפקידה / תפקידן התחבירי.

• אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – העתק את מילת / מילית הקישור המחברת בין איבריו.

ב. באחד המשפטים יש חלק כולל. ציין את מספר המשפט, העתק ממנו את החלק הכולל, וציין את התפקיד התחבירי של החלק הכולל במשפט.

ג. המילה הוא / היא מודגשת בקו במשפטים, וממוספרת בספרות (1)-(3).

העתק למחברתך את המספר של המילה היוצאת דופן מבחינת תפקידה התחבירי. ציין את התפקיד התחבירי שלה ואת התפקיד התחבירי המשותף לשתי המילים האחרות.

ד. לפניך חלק ממשפט III.

מכיוון שהחופים שייכים לכולנו, השיקול הציבורי חייב להיות ראשון במעלה.

המר משפט זה במשפט מסוג תחבירי אחר, שתישמר בו משמעות המשפט.

שאלות בחירה (16 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 8-11 (לכל שאלה – 8 נקודות).
שים לב: בכל שאלה שתבחר ענה על כל הסעיפים.

8. לפניך שלושה משפטים על פי פסקה ה במאמר 2.

I. אין לי ספק בדבר הכוונות הטובות של הארגונים ה"ירוקים", אך במקרה של חוק החופים יובילו כוונותיהם לגיהנום.

II. בניס המרחב החופי אינו מפלט מן האורבניות, הוא חלק אינטגרלי מן העיר ומחיי היום-יום של תושביה.

III. לאורך הטיילת בניס אין מגרשי חנייה, לעומת זאת את פני התושבים של אשדוד מקבלים מגרשי חנייה ענקיים.

א. ציין את הסוג התחבירי המשותף לכל המשפטים (פשוט, מורכב או איחוי [מחובר]).

ב. בשניים מן המשפטים יש מילות קישור. מכל משפט העתק את מילת הקישור, וכתוב מהו הקשר הלוגי המובע באמצעותה.

ג. במשפט הנותר חסרה מילת קישור. ציין איזו מילת קישור אפשר להוסיף לו, כדי להביע את הקשר הלוגי בין חלקיו.

ד. לפניך שלושה משפטים.

I. הבעיה אינה מרחק הבנייה מן החוף.

II. הבעיה אינה הצורך בהגנה על שטחים פתוחים.

III. הבעיה היא איכות חייהם של בני האדם.

המר את שלושת המשפטים במשפט אחד בעל חלק כולל. הקפד על קשר לוגי מתאים.

9. לפניך שלושה משפטים מורכבים:

I. בחוק החופים משנת 2004 נקבע חד-משמעית כי כל תכנית חדשה לבינוי בתחום

300 מטרים מקו החוף תועלה לדיון בוועדה לשמירה על סביבת החוף.

II. רצוי שיתמכו בהגברת הצפיפות העירונית ובהקמת "מגדלים" שנואי נפשם.

III. "נוף מרהיב לים" נגלה למי שמוכן לשלם.

א. העתק למחברתך את מספרי המשפטים I-III, וליד כל מספר העתק את הפסוקית מן המשפט.

ב. ציין את המספר של המשפט שבו תפקיד הפסוקית שונה מתפקיד הפסוקיות במשפטים האחרים, וציין את תפקיד הפסוקית בו.

ג. ציין את התפקיד המשותף לפסוקיות בשני המשפטים האחרים.

ד. לפניך משפט מורכב נוסף.

העמותה "אדם, טבע ודין" היא עמותה התומכת בתיקון לחוק החופים.

(1) העתק למחברתך את המשפט, תחם בו את הפסוקית, וציין את תפקידה התחבירי.

(2) המר את המשפט במשפט מורכב, ובו הפסוקית שתחמת בסעיף ד (1) תשמש

במשפט החדש באותו תפקיד תחבירי שציינת בסעיף ג.

10. לפניך שני משפטים מורכבים שיש בהם דברים בשם אומרם:

משפט I על פי מאמר 1 ומשפט II על פי מאמר 2.

I. יעל דורי אומרת: "המרחב החופי מאפשר לאוכלוסייה לנפוש בעלויות אפסיות".

II. "לתושב בישראל יש פחות מסנטימטר וחצי חוף פתוח", נטען בסקירתה של

קשת רוזנבלום.

א. העתק למחברתך כל אחד מן המשפטים I-II, תחם בו את הפסוקית, וציין את

תפקידה התחבירי.

ב. המר את משפט I במשפט בעל הסגר.

ג. המר את משפט II במשפט בדיבור עקיף.

ד. מה תורמים משפטים מסוג I ו-II למאמר טיעון?

11. א. לפניך שני משפטים ממאמר 1 הכתובים זה אחר זה.

שנות התשעים היו רעות במיוחד לחופים. בהיעדר חקיקה נהפכו החופים

למשכן הקבע של מיזמי ענק.

(1) פרק את שני המשפטים לשלושה משפטים עצמאיים פשוטים, וכתוב אותם במחברתך.

(2) איזה מן המשפטים שכתבת הוא הראשון מבחינת סדר העניינים?

(3) בחר בשניים מן המשפטים שכתבת, וחבר מהם משפט אחד בעל קשר לוגי מתאים.

ב. לפניך שני משפטים.

I. שנות התשעים היו רעות במיוחד לחופים.

II. "העניין הירוק" נהפך לאופנה.

העתק למחברתך את מספרי המשפטים I-II, וליד כל מספר כתוב את הנשוא ואת הנושא

של המשפט.

פרק שלישי – מערכת הצורות (26 נקודות)

בפרק זה ענה על שלוש שאלות: על שאלה 12 (חובה) ועל שתיים מן השאלות 13-16 (שאלות בחירה).

ענה על השאלות במתברת הבחינה.

12. שאלת חובה (8 נקודות)

א. לפניך קטע על פי פסקה 1 ממאמר 2. בקטע מודגשים שמות פעלים ושמות.

הדרישה הגורפת לרצועת חוף עירונית נִקְיָה מפיתוח היא מזיקה. רְאוּי שפעילי הסביבה, שכוונותיהם בלי ספק ראויות, יתמקדו בפעילות שתוכל לְהוֹעִיל לשיפור רווחתם של תוֹשְׁבֵי הַמְדִינָה, ובד־בבד תשמור על ערכי הקיימות הַנְּכֹנִים. במקום להגן על החופים יירתמו נא הפעילים להטמעתם של עקרונות נכונים בַּתְּכֵנוֹן סביבת החיים הטבעית של האדם – העיר, ידרשו לְגִבּוֹת מחיר אמתי עבור חנייה וישקיעו במערכות הסעה ציבורית מגוונות.

מיין את הפעלים ואת השמות המודגשים לַאֲרֵבֶּע קבוצות לפי גְזֵרוֹת, וכתוב לכל קבוצה את הגזרה שלה.

ב. לפניך משפט, ובו שם מודגש.

מגורי יוקרה בקרבת החופים נבנו עבור מעטים חרף מְחָאוֹת הציבור.

גזור מן השם מְחָאָה פֹּעֵל בזמן עֵבֶר (בגוף כלשהו), ושְׁבֹץ אותו במשפט משלך.

שאלות בחירה (18 נקודות)

לפניך ארבע שאלות: שתיים מתחום הפועל (שאלות 13-14) ושתיים מתחום השם (שאלות 15-16). עליך לענות על שתי שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן כרצונך: מתחום הפועל, מתחום השם או משני התחומים (לכל שאלה – 9 נקודות).
שים לב: בשאלות שבחרת ענה על כל הסעיפים.

הפועל

13. לפניך משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

- בראשית חיי המדינה הוֹקְמוּ ברצועת החוף בניינים שגבם פוֹנָה אל הים.
 - חוק החופים אינו חָל על תכניות שאֲשָרוּ לפני חקיקתו.
 - רצועת החוף הפתוחה לציבור, מנהרייה בצפון עד אשקלון בדרום, תִצְטַמְצַם מאוד בעשור הבא.
 - במקרה של חוק החופים כוונותיהם של ארגוני הסביבה יוֹבִילוּ לגיהינום.
 - תושבי השכונות ה"ירוקות" מְשַתְמְשִים במכוניות הפרטיות המזהמות שלהם לכל מטלה.
 - החברה להגנת הטבע וארגונים נוספים מְנַסִים לסגור פרצה בחוק המְאֲפִשֶׁרֶת בנייה בטווח האסור מקו החוף.
- א. מיין את הפעלים המודגשים לשש קבוצות לפי הבניין. ציין את הבניין של כל קבוצה.
- ב. מן הפעלים המודגשים העתק למחברתך את כל הפעלים מגזרת נחי ל"י/ה.
- ג. מן הפעלים המודגשים העתק למחברתך את כל הפעלים מגזרת ע"ו/י.
- ד. כתוב את צורת הציוני בגוף שני יחיד (נוכח) של כל אחד מן הפעלים שלפניך.
- מְשַתְמְשִים
 - יוֹבִילוּ
 - מְנַסִים

14. לפניך משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

— "לתושב בישראל יש פחות מסנטימטר וחצי חוף פתוח", כך **נִטְעַן** בסקירתה של קשת רוזנבלום.

— האם כדי להציל את החופים **נִגְבֵּיל** את הילודה? **נִבְטַל** את חוק השבות?

— המרחק של בתי העיר מקו החוף **נֶעַ** בין 250 ל-550 מטרים.

— אשדוד בקושי **נִמְצָאת** על מפת תיירות הפנים.

— המרחב החופי הוא המקום היחיד שרוב האוכלוסייה **נוֹפֶטֶת** בו בעלויות אפסיות.

— רצוי שיתמכו בהקמת מגדלים כל עוד הם **נִבְנִים** לפי עקרונות נכונים.

כל אחד מן הפעלים המודגשים פותח ב**אות נו"ן**.

א. העתק למחברתך את הפעלים הפותחים ב**נו"ן שורשית**.

ב. **מיין** את הפעלים הנותרים (שהנו"ן בהם אינה שורשית) **לשתי** קבוצות, על פי תפקיד

הנו"ן ה**ראשונה** שבהם, וציין את תפקידה בכל קבוצה.

ג. לפניך המשפט שבראש השאלה ומשפט נוסף, ובהם שני פעלים מודגשים.

(1) "לתושב בישראל יש פחות מסנטימטר וחצי חוף פתוח", כך **נִטְעַן** בסקירתה של

קשת רוזנבלום.

(2) בדיון על "בנייה בחופים", שייערך בכיתה מחר, **נִטְעַן** חבריי ואני כי יש להגביל את

הבנייה בחופים.

במה **שונים** שני הפעלים המודגשים (שים לב ל**שורש**, ל**בניין**, ל**גוף** ול**זמן**).

השם

15. א.

לפניך רשימת מיילים.

מִתְחָם, מְשֻׁכָּן, מוֹלְדֵת, מְזַבְּלָה, מְגַרֵשׁ, מְלוֹן

(1) ציין את **דֶרֶךְ התצורה** המשותפת למילים ברשימה.

(2) ציין את ה**משמעות** המשותפת למילים ברשימה.

ב. האקדמיה ללשון העברית קבעה ב"מילון להנדסת דרכים" את המילה **מִפְרָד** לציון

"הצטלבות דרכים במפלסים שונים ללא אפשרות מעבר מדרך לדרך".

כיצד יש להגות שם זה: **מִפְרָד** או **מִפְרָד**?

העתק למחברתך את הצורה הנכונה ואת ה**ניקוד** שלה, ונמק את בחירתך.

ג. לפניך המילה **עִירוֹנִיּוֹת**.

פְּרֹט את השלבים בדֶרֶךְ התצורה של המילה **עִירוֹנִיּוֹת** (ציין את משמעות הצורנים).

16. א. לפניך משפטים, ובהם מילים מודגשות המסתיימות בצורן.

— הפעלתי את המכשיר יְדִנִית.

— במְכוֹנֵי הותקנה דְּבוּרֵי.

העתק למחברתך כל אחת מן המילים, וציין את משמעות הצורן שבה.

ב. בלי הקשר של משפט המילה כְּבֹאֵי יכולה לשמש בשתי משמעויות.

(1) ציין את שתי המשמעויות של המילה כְּבֹאֵי.

(2) ליד כל משמעות שציינת כתוב משפט שיבטא משמעות זו.

ג. לפניך שמות תואר.

חֶפְזִי, מְצוּי, מוֹרִיק, אֶחִיד, צְבוּרִי, מוֹבָן

(1) מיין את שמות התואר שלעיל לפי דרך התצורה: שורש ומשקל (גזירה מסורגת)

או בסיס וצורן סופי (גזירה קווית).

(2) בשמות התואר שנוצרו בדרך התצורה של שורש ומשקל, ציין את השורש.

ד. לפניך רשימת מילים.

לאורך הטִיֻּלָּת, חוק השְׁבוּת, תיָרוּת, טעוּת, תוֹסֶפֶת

(1) איזו מן המילים המודגשות יוצאת דופן מבחינת דרך התצורה שלה.

(2) ציין את דרך התצורה של המילה היוצאת דופן ואת דרך התצורה המשותפת

למילים האחרות.

בהצלחה!